

KULTURUTSKOTTETS BETÄNKANDE 30/2014 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om finansiering av utbildning som avses i gymnasielagen, lagen om grundläggande yrkesutbildning och lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning och till lagar om ändring av gymnasielagen, lagen om grundläggande yrkesutbildning, 18 § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning samt 7 och 9 § i lagen om antagningsregistret, högskolornas riksomfattande datalager och studentexamensregistret

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 9 december 2014 regeringens proposition med förslag till lag om finansiering av utbildning som avses i gymnasielagen, lagen om grundläggande yrkesutbildning och lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning och till lagar om ändring av gymnasielagen, lagen om grundläggande yrkesutbildning, 18 § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning samt 7 och 9 § i lagen om antagningsregistret, högskolornas riksomfattande datalager och studentexamensregistret (RP 310/2014 rd) till kulturutskottet för beredning.

Utlåtande

I enlighet med riksdagens beslut har grundlagsutskottet lämnat utlåtande i ärendet. Utlåtandet (GrUU 60/2014 rd) återges efter betänkandet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- överdirektör Eeva-Riitta Pirhonen, direktör Mika Tammilehto, konsultativ tjänsteman

- Ville Heinonen, regeringsråd Toni Tuomainen och undervisningsråd Emmi Virtanen, undervisnings- och kulturministeriet
- direktör Raakel Tiihonen, Utbildningsstyrelsen
- biträdande stadsdirektör Piia Rantala-Korhonen, Uleåborg stad
- samkommunsdirektör Ilkka Pirskanen, Norra Karelens samkommun för utbildning
- rektor Pirkko Majakangas, Helsingin kuvataidelukio
- rektor Helena Helenius-Lamminparras, Kallion lukio
- rektor Tatja Karvonen, Peräpohjolan Opisto
- rektor Hannu Rantala, Sibelius-lukio
- verkställande direktör, rektor Juha Siivonen, Suomen Ilmailuopisto Oy
- rektor Mauri Ronimus, Iltakoulujen liitto IKLO ry
- verksamhetsledare Ritva Saastamoinen, Förbundet för främjande av merkantil undervisning rf

KuUB 30/2014 rd — RP 310/2014 rd

- specialsakkunnig Olavi Arra och specialsakkunnig Inkeri Toikka, Undervisningssektorns Fackorganisation rf
- verksamhetsledare Jaana Lehto, Elinkeinoelämän oppilaitokset ry ELO
- rektor Markku Aunola, AMEO-verkosto
- johtava työmarkkinalakimies Teija Metsäranta, Kommunarbetsgivarna KT
- verkställande direktör (för viss tid) Minna-Marika Lindström, Bildningsarbetsgivarna rf
- ordförande Reija Lepola, Ledare för Yrkesutbildningen i Finland rf
- specialsakkunnig Päivi Väisänen-Haapanen, Finlands Kommunförbund
- rektor Ari Pokka, Finlands rektorer
- styrelseordförande Gun Marit Nieminen, Yksityisten ammatillisten oppilaitosten liitto YAOL ry
- utredningsman Ole Norrback
- direktör för idrottsakademiprogrammet Markus Kalmari, Finlands olympiska kommitté
- rektor Pirjo Kauhanen, Vasa vuxenutbildningscenter
- ordförande Aki Holopainen, Privatskolornas Förbund rf
- Lapuan kristillinen opisto
- AEL, Elinkeinoelämän koulutuspalvelut
- Avia College, Finavia Abp
- Suomen Urheiluopisto
- Akava rf
- Ammattiosaamisen kehittämissyhdistys AMKE ry
- Finlands Näringsliv rf
- Finlands Svenska Lärarförbund FSL/OAJ
- Finlands Svenska Skolungdomsförbund (FSS) rf
- Rakennusteollisuuden Koulutuskeskus RATEKO
- Tjänstemannacentralorganisationen STTK rf
- Finlands Yrkesstuderandes Centralförbund - SAKKI rf
- Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
- Förbundet för Gymnasisterna i Finland
- Alliansen för Finlands Studerande - OSKU rf
- Läroavtalsutbildningsarrangörerna i Finland rf
- Statens idrottsråd
- Handikappforum rf.

Dessutom har skriftliga yttranden lämnats av
— arbets- och näringsministeriet

PROPOSITIONEN

Propositionen

Regeringen föreslår att det stiftas en ny lag om finansiering av utbildning som avses i gymnasielagen, lagen om grundläggande yrkesutbildning och lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning. I lagen föreskrivs om de nya grunderna för den finansiering som beviljas anordnare av gymnasieutbildning, grundläggande yrkesutbildning och yrkesinriktad tilläggsutbildning. Dessutom föreslås det att gymnasielagen och lagen om grundläggande yrkesutbildning ändras. Vidare föreslås ändringar i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning och lagen om antagningsregistret, högskolornas riksomfattande datalager och studentexamensregistret.

I propositionen föreslås det att fastställandet av finansieringen på basis av det faktiska kostnadsunderlaget slopas och att finansieringen av gymnasieutbildningen, den grundläggande yrkesutbildningen och den yrkesinriktade tilläggsutbildningen ändras så att den grundar sig på statsbudgeten. En kommunal finansieringsandel ingår i den finansiering som omfattar utbildning enligt lagen om gymnasieutbildning och lagen om grundläggande yrkesutbildning samt i den utbildning som förbereder för yrkesinriktad grundexamen enligt lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning. Det föreslås att anslaget i budgeten höjs med index.

Finansieringen av gymnasieutbildningen, den grundläggande yrkesutbildningen och den yrkesinriktade tilläggsutbildningen ska huvudsakligen utgöras av grund-, prestations- och effektivitetsfinansieringsandelar, och deras andelar av den totala finansieringen ska fastställas i lagstiftningen. Grunderna för de olika finansieringsandelarna ska fastställas på basis av olika prestationer, såsom studerandeår, examina och examensdelar. Finansieringsandelarnas inbördes viktningstal och de prestationer som beaktas i dessa varierar för olika utbildningsformer. I finansieringssystemet för yrkesutbildningen föreslås det att grunderna för beviljande av finansiering delvis ska vara olika för grundläggande yrkesutbildning i läroanstaltsform, grundläggande yrkesutbildning som ordnas som läroavtalsutbildning, yrkesinriktad tilläggsutbildning i läroanstaltsform och yrkesinriktad tilläggsutbildning i läroavtalsform.

Den finansiering som beviljas för ett finansår baserar sig inte på prestationerna under finansåret, utan på de faktiska prestationerna under åren före finansåret. Den finansiering som utbildningsanordnarna beviljas kommer att basera sig på den relativa andel som utbildningsanordnarens prestationer utgör av alla prestationer som ska beaktas.

I stället för antalet studerande ska antalet studerandeår användas som grund för finansieringen. Med ett studerandeår avses 365 kalenderdagar, under vilka den studerande eller den som avlägger examen beaktas som grund för finansieringen. I basfinansieringsandelen beaktas de faktiska studerandeåren som prestationer. I gymnasieutbildningen beaktas också studier och tillgänglighet enligt 20 § 4 mom. i gymnasielagen. I grundläggande yrkesutbildning och yrkesinriktad tilläggsutbildning i läroanstaltsform beaktas i studerandeåren utbildningsområden och examina genom koefficienter samt antalet studerande som fått specialundervisning. I den yrkesinriktade tilläggsutbildningen beaktas enligt förslaget också personer som inte har en examen efter grundskolestadiet.

När det gäller tiden för beviljande av finansiering justeras beviljningsgrunderna så att basfi-

nansiering för gymnasieutbildning och yrkesinriktad grundexamen beviljas för högst tre studerandeår. Om den studerande tidigare har avlagt examen efter grundskolestadiet kan basfinansiering för grundläggande yrkesutbildning ändå beviljas för högst två studerandeår. I samband med dessa ändringar fogas till gymnasielagen och lagen om grundläggande yrkesutbildning bestämmelser om de studerandes rätt att anmäla sig som frånvarande.

I prestationsfinansieringsandelen beaktas avlagda examina, inom yrkesutbildningen examensdelar och delar av handledande utbildning för grundläggande yrkesutbildning och i gymnasieutbildningen prestationer som ingår i gymnasiet lärokurs. I yrkesutbildningen ökas finansieringen dessutom på basis av prestationer av studerande som fått specialundervisning och studerande som saknar examen efter grundskolestadiet.

I effektivitetsfinansieringsandelen införs som nya resultatindikatorer uppgifter om att antalet studerande som avbrutit sina studier minskat, en enkät om de studerandes välbefinnande och de studerandes arbetslivsfeedback. I den grundläggande yrkesutbildningen i läroanstaltsform ingår i effektivitetsfinansieringen också en resultatindikator. I den beaktas de utexaminerades sysselsättning och placering i fortsatta studier samt personalens behörighet och utvecklingsåtgärder. Inom gymnasieutbildningen tas som en ny indikator i bruk hur de studerande har placerat sig i fortsatta studier.

Ur budgetanslaget inklusive kommunandelarna finansieras dessutom utöver finansieringsandelarna följande helheter: finansiering av en särskild utbildningsuppgift inom specialundervisning i grundläggande yrkesutbildning, inkvarteringsfinansiering samt finansiering enligt provning i gymnasiet och i grundläggande yrkesutbildning. Dessa dras av från budgetanslaget innan finansieringsandelarna beräknas. Dessutom får privata utbildningsanordnare ersättning för mervärdesskatten genom ett separat anslag.

Finansieringen av utbildning som ordnas på basis av en särskild utbildningsuppgift inom specialundervisningen enligt lagen om grund-

läggande yrkesutbildning baserar sig på ett grundpris som bestäms genom förordning av statsrådet. Inom finansieringen av utbildning som ordnas på basis av en särskild utbildningsuppgift inom specialundervisningen föreslås inga finansieringsandelar som baserar sig på prestationer eller effektivitet, utan finansieringen baserar sig på antalet studerandeår.

Anordnare av gymnasieutbildning och grundläggande yrkesutbildning beviljas finansiering också för anordnande av inkvartering som base-

rar sig på ett grundpris som föreskrivs genom förordning av statsrådet.

Anordnare av gymnasieutbildning och grundläggande yrkesutbildning kan också beviljas finansiering enligt prövning. Den prövningsbaserade förhöjningen inom gymnasieutbildningen innehåller enligt förslaget en separat finansiering för gymnasiets särskilda utbildningsuppgift.

Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2017.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmän motivering

Allmänt

Statsminister Jyrki Katainens regering beslutade den 25 mars 2014 om genomförandet av det strukturpolitiska programmet som en del av planen för de offentliga finanserna. Enligt beslutet om genomförande av det strukturpolitiska programmet ska finansieringssystemet för gymnasieutbildningen och den grundläggande yrkesutbildningen revideras så att så att finansieringen i första hand baserar sig på prestationer (t.ex. examina, delexamina, kompetenspoäng) och resultat, inte på studietiden.

Propositionen motsvarar sparmålen och de övriga målen i det strukturpolitiska programmet. Sammantaget anser utskottet propositionen vara behövlig och angelägen. Utskottet tillstyrker lagförslaget, men med följande kommentarer och ändringsförslag.

Finansieringsandelarna och en tillräcklig finansiering

Enligt utredning till utskottet har basfinansieringsandelen för gymnasieutbildning och grundläggande yrkesutbildning i finansieringslagen slagits fast till 49,9 procent, vilket är det maxandel som kunnat föreslås med hänsyn till regeringens beslut om genomförandet av det strukturpolitiska programmet. Basfinansieringsandelen för yrkesinriktad vuxenutbildning föreslås bli 35

procent. Det föreslagna finansieringssystemet utgör en helhet som via basfinansieringen uppmuntrar till en ändamålsenlig studietid, via prestationsfinansieringen till effektivitet och via effektivitetsfinansieringen till en högklassig och resultatrik verksamhet. Den föreslagna mallen stöder en förlängning av arbetslivet och sporrar utbildningsanordnarna till en effektiv och resultatrik verksamhet de studerande till att avlägga examen när kunskaperna och kompetens nått den nivå som examen förutsätter. I den yrkesinriktad vuxenutbildningen stöder modellen en god och högklassig individualisering. Kulturutskottet stödjer de grundläggande mål som framförs i propositionen. Utskottet känner dock ytterst stor oro för de inbesparingar som föreslås.

Av den del som behandlar propositionens ekonomiska konsekvenser framgår att den enligt det strukturpolitiska programmet reviderade finansieringssystemet skulle minska finansiering av anordnare av utbildning med 191 miljoner euro, varav största delen minskar (178 miljoner euro) från och med år 2017. Finansieringen av gymnasieutbildningen skulle minska med ungefär 22 miljoner euro (inkluderat halveringen av finansieringen av särskilda uppgifter inom gymnasieutbildning från och med år 2016). Sänkningen för den grundläggande yrkesutbildningen i läroanstaltsform blir cirka 120 miljoner euro, för läroavtalsutbildningen cirka 6 miljoner euro, för den yrkesinriktade tilläggsutbildningen i läroanstaltsform cirka 35 miljoner euro (in-

kluderat att statsanslaget för serviceuppgifter för arbetslivet upphör från och med år 2015) och för de nuvarande särskilda yrkesläroanstalterna cirka 8 miljoner euro.

Den föreslagna finansieringsmodellen påverkar fördelningen av finansieringen mellan utbildningsanordnarna på andra stadiet. Modellen utgår från resultaten, och det totala finansieringsbeloppet beror därför på hur väl yrkesskolan har uppfyllt vart och ett av finansieringskriterierna. Det särskilt problematiska med förslaget är att en utbildningsanordnare inte på förhand kan vara säker på hur mycket pengar skolan får, eftersom det slutliga beloppet beror också på hur bra eller dåligt de andra utbildningsanordnarnas verksamhet gått. Förslaget leder därför till prestationskonkurrens mellan anordnarna. Med andra ord blir det viktigt att utexaminera så många studerande som möjligt. I värsta fall kan förslaget leda till att examenskraven i praktiken sänks och till att det inte lönar sig för utbildningsanordnaren att få studerande som av någon orsak inte har samma möjligheter som flertalet att slutföra studierna på tre år eller överhuvudtaget ta examen.

Utskottet konstaterar att förslaget leder till omfattande inbesparingsåtgärder inom utbildningen. Utskottet hänvisar till det den senast i samband med behandlingen av regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (KuUB 19/2014 rd—RP 304/2014 rd) sade om att det med tanke på undervisningens och utbildningens tillgänglighet, kvalitet och genomslag är ytterst oroväckande med de alltför stora och kumulerande totalbesparingarna. I det betänkandet föreslog utskottet att riksdagen förutsätter att regeringen under valperioden 2015-2018 gör en helt ny utvärdering av betydelsen av undervisning och forskning för den samhällsutveckling som eftersträvas enligt bland annat regeringsprogrammet och utarbetar en tydlig utvecklingsplan för undervisnings- och forskningsfinansieringen där dess omfattning på ett realistiskt sätt kopplas till de centrala målsättningarna. Detta uttalande är ytterst viktigt, menar kulturutskottet.

Grundlagsutskottets utlåtande

Grundlagsutskottet ansåg i sitt utlåtande att den föreslagna regleringen är konstitutionellt tänkbar, men utskottet fäste uppmärksamhet vid att regleringen är svårtydd. Det beror delvis på regleringens särart, och i det avseendet anser utskottet att det väsentliga är att målgruppen för regleringen utan svårighet bör kunna tillämpa bestämmelserna. Grundlagsutskottet konstaterade dock också att flera av de föreslagna bestämmelserna är skrivna så att det inte framgår av själva bestämmelsen hur den ska tillämpas. Då får propositionsmotiven ökad tyngd.

Grundlagsutskottet konstaterade också att det på grund av osäkerhetsfaktorer i anslutning till övergångsbestämmelserna, men också på grund av att den föreslagna regleringen är svårtydd, är svårt att ge en övergripande bedömning med avseende på 16 § 2 mom. i grundlagen. Därför anser grundlagsutskottet att regleringens faktiska konsekvenser för de kulturella rättigheterna absolut måste följas upp med omsorg, och det måste vidtas åtgärder om unga människors faktiska och lika möjligheter att få utbildning försämrats (se också GrUU 44/2014 rd, s. 3). Grundlagsutskottet föreslog att kulturutskottet utarbetar ett förslag till uttalande för riksdagen om den ovan nämnda uppföljningen, som ska ge riksdagen möjlighet att göra en samlad bedömning inom en utsatt tid från det lagändringarna har trätt i kraft. Kulturutskottet föreslår ett uttalande i frågan. (*Utskottets förslag till uttalande 1*).

Grundlagsutskottet ansåg det nödvändigt att kulturutskottet säkerställer att regleringen är befri till innehållet och gör de ändringar som behövs i propositionen. Kulturutskottet har på det sätt som framgår av detaljmotiven gjort såväl tekniska som klagörande ändringar i förslaget.

Basfinansieringens studerandeår och begränsningen av antalet år

Den i propositionen föreslagna begränsningen enligt vilken en studerande kan räknas med i grunden för basfinansieringen under högst tre år bygger på regeringens beslut om genomförandet av det strukturpolitiska programmet, och ingår i planen för de offentliga finanserna. Enligt pla-

nen omfattar förslaget anordnare av gymnasieutbildning och av yrkesutbildning och gäller studerande som går en examensinriktad utbildning.

Enligt propositionen begränsas antalet studerandeår som inräknas i grunden för basfinansieringen av gymnasieutbildningen till högst tre år och för den grundläggande yrkesutbildningens del till tre eller två år, med undantag av de särskilda utbildningsuppgifterna inom specialundervisning, där antalet studerandeår är fyra.

Kulturutskottet understryker att treårsgränsen inte gäller prestations- eller effektivitetsfinansieringen. Regeringen föreslår ingen ändring av 24 § 1 mom. i gymnasielagen, där det sägs att gymnasiets lärokurs ska slutföras på högst fyra år, om inte studeranden av grundad anledning beviljas förlängning. I propositionen föreslås inte heller någon ändring av 31 § 1 mom. i lagen om grundläggande yrkesutbildning, enligt vilken en studerande ska slutföra sina studier inom en tid som med högst ett år får överskrida den tid som studierna avses omfatta (t.ex. ska en treårig yrkesinriktad grundexamen avklaras på högst fyra år), om inte studeranden av grundad anledning beviljas förlängning. Utskottet betonar att den lagstadgade rätten att slutföra gymnasiets lärokurs och avlägga yrkesinriktad grundexamen fortsättningsvis tillåter en studerande att studera på samma sätt som i dag.

Utskottet känner också oro för dem som studerar för två examina samtidigt (yrkesinriktad grundexamen och gymnasieutbildning). Enligt inkommen utredning ska normal basfinansiering (högst 3 år), prestationsfinansiering och effektivitetsfinansieringen tillämpas på yrkesinriktad grundexamen, medan finansieringen i fråga om gymnasiestudier bygger på presterade kurser samt prestations- och effektivitetsfinansiering. I fråga om dubbelexamen betyder det att en del av finansieringen bygger på studietiden endast när det gäller yrkesutbildningen, medan finansieringen i övrigt grundar sig på prestationerna, vilka inte berörs av treårsgränsen.

Enligt 2 § 6 mom. i lagförslaget avses med studerandeår 365 kalenderdagar, under vilka en studerande eller examinand beaktas som grund för finansieringen. Under sakkunnigutfrågning-

en har det framhållits som ett missförhållande att då en studerande slutför studierna på tre år, kommer det på kalenderdagar grundade beräknings sättet att minska basfinansieringen med ett belopp som motsvarar den sista sommaren, dvs. 2-2,75 månader. Detta har lett till oro för att skolan inte har något incitament att uppmuntra den studerande att slutföra studierna på våren det tredje studieåret, utan först på hösten det fjärde studieåret, eftersom skolan då får full finansiering.

I en utredning till utskottet understryks att som grund för finansieringen beaktas utöver basfinansieringen även de studerandes prestationer (examensdelar och examina), så det lönar sig inte för utbildningsanordnaren att på konstlad väg förlänga studietiden, utan tvärtom att göra det så smidigt som möjligt för den studerande att fullgöra prestationerna. När de gamla studerandena tagit examen kan utbildningsanordnaren inom ramen för maxantalet studerandeår ta in nya studerande, vilka ger såväl basfinansiering (studerandeår) som prestationsfinansieringen (examensdelar och examina).

I gymnasieutbildningen ansluter avslutandet av studietiden till den rymt som avgörs av studentskrivningarna och studentexamen (i regel inleds studierna på hösten och avslutas på våren). Det är ingen nackdel för utbildningsanordnaren att studietiden i gymnasiet normalt är cirka 2,8 studerandeår i stället för 3 studerandeår, eftersom antalet studerandeår som läggs till grund för finansieringen bygger på det sammanlagda antalet år för samtliga anordnare, dvs. alla anordnare sitter i samma båt.

Särskilda utbildningsuppgifter inom gymnasieutbildningen

Anordnare av gymnasieutbildning med en särskild utbildningsuppgift ska enligt den finansieringsmodell som föreslås i propositionen beviljas bas-, prestations- och effektivitetsfinansieringen på samma grunder som andra anordnare av gymnasieutbildning. Utöver den finansieringen ska enligt 19 § 2 mom. i lagförslaget högst 0,95 procent av ett anslag i statsbudgeten reserveras för finansiering som är beroende av prövning för en särskild utbildningsuppgift. Det mot-

svarar ungefär hälften av den gällande förhöjningen för en särskild utbildningsuppgift och är på 2013 års nivå något över 6 miljoner euro.

Enligt det strukturalpolitiska programmet ska tilläggsfinansieringen av den särskilda utbildningsuppgiften vid gymnasier halveras från och med 2015. Det har dock ännu inte gjorts. Den nya regeringen och riksdagen avgör om halveringen ska genomföras för 2016 utifrån de gällande ramarna för statsfinanserna. Förhöjningen för en särskild utbildningsuppgift är också i dag behovsprövad. En avsevärd del av de anordnare av gymnasieutbildning som fått en särskild utbildningsuppgift får ingen behovsprövad förhöjning för uppgiften.

Flertalet gymnasier med en särskild utbildningsuppgift kan anta också andra studerande än sådana som omfattas av den särskilda utbildningsuppgiften. För dessa andra studerande får utbildningsanordnaren finansiering på samma grunder som andra anordnare.

Enligt utredning till utskottet kommer förutseendena för beviljande av finansieringen för en särskild utbildningsuppgift att slås fast under nästa regeringsperiod. Begränsningen på tre studerandeår gäller inte hela finansieringen utan endast basfinansieringen. Det betyder att den lagstadgade rätten att slutföra studierna tillåter att studierna avläggs på samma sätt som i dag. Treårsgränsen medför att tilläggsfinansiering (2–2,5 mån.) läggs till basfinansieringen för de studerande vars studietid börjat på hösten och fortsätter in på det fjärde studieåret.

Undervisnings- och kulturministeriet och utnämnt utredningspersoner för att utreda situationen för och behovet av de särskilda utbildningsuppgifterna. Kulturutskottet anser att denna utredning är mycket viktig. Utskottet framhåller att dessa gymnasier kan erbjuda fördjupad utbildning och särskilda färdigheter inom sina specialområden. Den aktuella reformens konsekvenser för de gymnasier som har en särskild utbildningsuppgift måste följas noggrant. Utskottet föreslår ett uttalande om detta och om den ovan påtalade proportionaliteten och oförutsäg-

barheten i finansieringen. (*Utskottets förslag till uttalande 2*).

I de yttrande som kommit in till utskottet har det bland annat påtalats att det för flertalet av de elitidrottare som studerar vid idrottsgymnasier är omöjligt att slutföra studierna på tre år. Idrottarna måste absolut ha möjlighet till flexibla studier under karriären, eftersom samordningen av studierna och idrotten är krävande till följd av de dagliga träningarna, träningslägren och tävlingsresorna. En stor del av idrottarna på olympisk nivå går i dag i idrottsgymnasium. Utskottet konstaterar att idrottsgymnasierna i slutet av 2013 hade 2 370 studerande. Det föreslagna finansieringssystemet är problematiskt också på så vis att den indikator som vid idrottsgymnasierna ska införas för placeringen inom fortsatta studier inte nödvändigtvis tar hänsyn till elitidrottarens tävlingskarriär eller livet efter den aktiva karriären.

Om momsplikten för anordnare av privat utbildning

Anordnare av privat utbildning ska enligt förslaget få full ersättning för den andel av mervärdesskatten som hänförs till den privata utbildningen. I propositionens detaljmotiv till 7 § konstateras att det i paragrafens 2 mom. analogt med nuläget föreslås en bestämmelse enligt vilken en privat anordnare av gymnasieutbildning inte beviljas ersättning för mervärdesskatt för anläggningsprojekt, om den nedre gräns för totalkostnaderna för ett anläggningsprojekt som anges i statsrådets förordning överskrids.

Enligt utredning till utskottet är avsikten att förhandla med finansministeriet så att anordnare av gymnasieutbildning framöver kan få ersättning även för mervärdesskatten för anläggningsprojekt. Det vore ändamålsenligt att privata anordnare av gymnasieutbildning fick mervärdesskattekomensation eftersom det i fortsättningen inte är möjligt att få separata statsunderstöd för anläggningsprojekt. Stöden slopas från år 2015 till följd av reformen av statsandelarna för kommunal basservice. Kulturutskottet anser att denna målsättning är viktig.

Detaljmotivering

Lagförslag 1

1 §. Tillämpningsområde. Utskottet föreslår att omnämmandet av statliga affärsverk i 1 mom. stryks, eftersom det inte längre finns affärsverk som är relevanta för tillämpningen av lagen.

Utskottet föreslår att 2 mom. ändras så att finansiering beviljas för utbildning av trafikpiloter.

2 §. Definitioner. Med hänvisning till det som sägs om 1 § föreslår utskottet att omnämmandet av statliga affärsverk i 1 mom. 1 punkten stryks.

3 §. Finansiering som beviljas. Utskottet föreslår att den sista meningen i 2 mom. stryks, eftersom samma innehåll redan ingår i 1 mom. Ändringen påverkar inte innehållet i paragrafen.

4 §. Kommunens självfinansieringsandel. Utskottet föreslår att beräkningsregeln i 1 mom. preciseras så att den motsvarar beräkningen av kommunens självfinansieringsandel på det sätt som avsetts. Ändringen är nödvändig för att beräkningen av kommunens självfinansieringsandel ska motsvara den gällande beräkningen.

Samtidigt föreslås att 3 mom. preciseras så att den post som föranleds av ändringen av finansieringen av yrkeshögskolorna framgår tydligt av momentet. Därigenom kan en hänvisning till detta göras i 1 mom.

7 §. Ersättning för mervärdesskatt till privata utbildningsanordnare. Utskottet föreslår att 1 mom. preciseras och förtydligas så att privata utbildningsanordnare som får sådan finansiering som avses i finansieringslagen så länge tillståndet att ordna utbildning är i kraft har rätt till ersättning för mervärdesskatt för finansåret. Ersättning för mervärdesskatt betalas inte retroaktivt till utbildningsanordnaren efter det att den verksamhet som avses i tillståndet att ordna utbildning har upphört. Syftet med den föreslagna preciseringen är att säkerställa att mervärdesskatteersättningen för varje räkenskapsperi-

od betalas endast en gång. Momentet preciseras dessutom så att ersättningen för mervärdesskatt betalas till utbildningsanordnaren utan ansökan.

Den föreslagna preciseringen i fråga om tilläggsutbildning och läroavtalsutbildning behövs därför att utbildningsanordnarna på basis av formuleringen i propositionen skulle få ersättning för all mervärdesskatt, vilket inte motsvarar nuläget. Ersättningens belopp står i relation till den sammanlagda finansiering som utbildningsanordnaren får.

10 §. Beaktande av studerande som grund för basfinansieringen inom gymnasieutbildningen och inom den grundläggande utbildningen. Utskottet föreslår att det i 2 mom. andra meningen görs en ändring av teknisk natur för att förtydliga syftet med meningen.

16 §, Basfinansieringen. Utskottet föreslår att det i 5 mom. görs strukturella ändringar av teknisk natur och rättelser av skrivfel. Syftet med de föreslagna ändringarna i momentet är att förtydliga bestämmelsen. Ändringen berör utformningen av bestämmelsen och det föreslås inga ändringar i sakinnehållet.

I fråga om bemyndigandet att utfärda förordning i 8 mom. föreslår utskottet att omnämmandet av inbördes fördelning av basfinansieringen stryks, eftersom motsvarande bestämmelse finns i 14 § 2 mom. i lagförslaget. Dessutom föreslås att uttrycket "för finansieringsgrunderna" stryks.

17 §. Prestationsfinansieringen. Utskottet föreslår att 1 mom. preciseras så att där hänvisas till studentexamen enligt 18 § i gymnasielagen. Vidare föreslås i 1 mom. en preciserande ändring av ordalydelsen, vilken inte påverkar innehållet i bestämmelsen.

I fråga om bemyndigandet att utfärda förordning i 4 mom. föreslår utskottet att omnämmandet av inbördes fördelning av prestationsfinansieringen stryks, eftersom motsvarande bestämmelse finns i 14 § 2 mom. i lagförslaget. Dessutom föreslås att uttrycket "i fråga om finansieringsgrunderna" stryks.

Utskottet föreslår att det till bemyndigandet att utfärda förordning fogas ett bemyndigande

att genom förordning av statsrådet närmare föreskriva om vilka examina och examensberättigande studier på en nivå som motsvarar studentexamen som ska beaktas som prestationer. Syftet med tillägget till bestämmelsen är att säkerställa finansieringen för de utbildningsanordnare vars studerande får en International Baccalaureate-examen och Reifeprüfung-examen. I praktiken ingår inte Reifeprüfung-examen i gymnasiets lärokurs. Europeiska skolan i Helsingfors omfattas inte av den föreslagna lagen, eftersom finansieringen för dess del avgörs genom den årliga statsbudgeten. Avsikten är att genom förordning av statsrådet föreskriva att utbildningsanordnaren får finansiering på basis av gymnasiets lärokurs för varje avlagd International Baccalaureate-examen och Reifeprüfung-examen.

18 §. Effektivitetsfinansieringen. Utskottet föreslår att 1 mom. preciseras så att där hänvisas till dem som avlagt examen eller slutfört studier som avses i 17 § 1 mom. Ändringen berör utformningen av bestämmelsen och det föreslås inga ändringar i sakinnehållet.

Utskottet föreslår att det till bemyndigandet att utfärda förordning i 4 mom. fogas ett bemyndigande att genom förordning av statsrådet föreskriva om koefficienterna för effektivitetsfinansieringen. Detta har fallit bort under beredningen. I fråga om bemyndigandet föreslår utskottet att omnämmandet av inbördes fördelning av effektivitetsfinansieringen stryks, eftersom motsvarande bestämmelse finns i 14 § 2 mom. i lagförslaget. Dessutom föreslås att uttrycket "i fråga om finansieringsgrunderna" stryks.

23 § Prestationsfinansiering. Utskottet föreslår att 5 mom. förtydligas genom att det till 5 mom. fogas en hänvisning till 2-4 mom. De examens- och utbildningsdelar som nämns där beaktas på basis av kompetenspoängen.

24 §. Effektivitetsfinansiering. Utskottet föreslår att det till 1 mom. fogas en ny 5 punkt om respons från arbetsgivare. Arbetsgivarresponsen ska mäta hur målen för yrkesutbildningen har utfallit i relation till kraven i arbetslivet. Arbetsgi-

varresponsen ska samlas in årligen hos arbetsgivare som hos sig haft studerande i läroavtal.

Utskottet föreslår att 2 mom. ändras så att där föreskrivs om bemyndigande för undervisnings- och kulturministeriet att utfärda förordning om påståendena i och poängsättningen de enkäter som lämnas till arbetsgivarna. Påståendena i den föreslagna enkäten för arbetsgivarrespons anknäver till de mål som ställts upp för yrkesutbildningen och till hur utbildningen motsvarar kraven i arbetslivet.

29 §. Finansieringsandelar. Utebliven finansiering eller utebliven finansiering som beviljats i ett beslut med anledning av begäran om omprövning eller besvär ska enligt 54 § i lagförslaget beaktas vid beviljande av finansiering för följande möjliga finansår. Utskottet föreslår att bestämmelsen om finansieringsandelar preciseras så att även den uteblivna finansiering som avses i 54 § avdras från det anslag som bestäms i budgeten. Med detta avses sådana finansieringsposter som betalas retroaktivt om det efter att tidsfristen för rättelseyrkande gått ut har kommit fram sådana uppgifter som påverkar finansieringens belopp som utbildningsanordnaren inte har känt till. Betalning av utebliven finansiering kan också grunda sig på rättelseyrkande eller besvär gällande beviljad finansiering. Finansieringssystemet är relativt, så en ökning av beloppet av en utbildningsanordnarens finansiering på basis av prestationer som inte redovisats tidigare betyder normalt att övriga anordnare fått för mycket finansiering under ifrågavarande finansår. Finansieringsposter som betalas retroaktivt tas dock enligt förslaget i beaktande vid beviljande av finansiering nästa möjliga finansår, eftersom det inte är motiverat att ändra finansieringen som redan beviljats alla utbildningsanordnare för finansåret på grund av utebliven finansiering för en viss utbildningsanordnare.

31 §. Basfinansiering. Utifrån inkommen tilläggsutredning föreslår utskottet att 1 mom. ändras så att det klarare framgår hur det totala antalet prestationer per utbildningsanordnare ska beräknas.

32 §. *Prestationsfinansiering.* Utifrån inkomsten tilläggsutredning föreslår utskottet att 1 mom. ändras så att det klarare framgår hur det totala antalet prestationer per utbildningsanordnare ska beräknas.

33 §. *Effektivitetsfinansiering.* Utskottet föreslår att det till 1 mom. fogas en bestämmelse om arbetsgivarrespons. Arbetsgivarresponsen ska mäta hur målen för yrkesutbildningen har utfallit i relation till kraven i arbetslivet. Arbetsgivarresponsen ska samlas in årligen hos arbetsgivarna.

Utskottet föreslår att 2 mom. ändras så att där på samma sätt som i fråga om grundläggande yrkesutbildning i läroanstaltsform föreskrivs om bemyndigande för undervisnings- och kulturministeriet att utfärda förordning om påståendena i och poängsättningen av enkäterna om de studerandes välfärd och de enkäter genom vilka arbetsgivarna kan lämna respons. Påståendena i den föreslagna enkäten för arbetsgivarrespons anknyter till de mål som ställts upp för yrkesutbildningen och till hur utbildningen motsvarar kraven i arbetslivet.

34 §. *Finansieringsandelar för grundläggande yrkesutbildning som ordnas som läroavtalsutbildning.* Med hänvisning till det som konstaterats i fråga om 29 § föreslår utskottet att motsvarande ändring görs i 1 mom. i denna paragraf.

35 §. *Finansieringsandelar för yrkesinriktad tilläggsutbildning som ordnas som läroavtalsutbildning.* Med hänvisning till det som konstaterats i fråga om 29 § föreslår utskottet att motsvarande ändring görs i 1 mom. i denna paragraf.

36 §. *Beräkning av studerandeår inom läroavtalsutbildning.* Utskottet föreslår en teknisk justering av den finska språkdräkten i 2 mom. Ändringen påverkar inte den svenska texten.

37 §. *Basfinansiering.* Utskottet föreslår att innehållet i 4 mom. första meningen förtydligas genom att ordet "beräkning" ersätts med "finansiering".

40 § *Effektivitetsfinansiering.* Utskottet föreslår att det till 1 mom. fogas en bestämmelse om arbetsgivarrespons. Arbetsgivarresponsen ska mäta hur målen för yrkesutbildningen har utfallit i relation till kraven i arbetslivet. Den arbetsgivarrespons som används som bestämningssgrund för effektivitetsfinansieringen ska samlas in årligen hos arbetsgivare som hos sig haft en studerande i läroavtal.

Utskottet föreslår att 2 mom. ändras så att där på samma sätt som i fråga om grundläggande yrkesutbildning i läroanstaltsform föreskrivs om bemyndigande för undervisnings- och kulturministeriet att utfärda förordning om påståendena i och poängsättningen av enkäterna om de studerandes välfärd och de enkäter genom vilka arbetsgivarna kan lämna respons. Påståendena i den föreslagna enkäten för arbetsgivarrespons anknyter till de mål som ställts upp för yrkesutbildningen och till hur utbildningen motsvarar kraven i arbetslivet.

51 §. *Granskning av uppgifter.* Utskottet föreslår att paragrafhänvisningen i 1 mom. första meningen kompletteras så att den hänvisar till 50 § 1 mom.

58 §. *Ikraftträdande.* Utskottet föreslår att 58 § 4 mom. ändras så att 10 § i lagen inte tillämpas vid beviljande av finansiering för finansåret 2017 och 2018. Lagens 10 § gäller finansieringen av såväl gymnasieutbildning som grundläggande yrkesutbildning, så den föreslagna övergångsbestämmelsen föreslås tillämpas på både gymnasieutbildning och grundläggande yrkesutbildning. Till följd av denna ändring måste också 59 § 4 mom. i lagförslaget ändras.

Som grund för finansieringen för 2017 och 2018 tillämpas uppgifterna om antal studerande för 2015 och 2016. Enligt den för 2015 och 2016 gällande lagstiftningen kan en studerande räknas in i grunden för finansieringen under fyra år, så genom ändringsförslaget är också omnämnandet av fyra studieår i 59 § 4 mom. obehövligt.

Från och med finansåret 2019 tillämpas studerandeåren enligt den föreslagna finansieringslagen som grund för basfinansieringen. En del av

de studerande som ska beaktas i grunden för finansieringen inledde sina studier före den 1 januari 2017. Till denna del kan uppgifterna om de studerandes tidigare studietid utredas genom utbildningsanordnarnas studieförvaltningssystem och uppgifterna ska retroaktivt överföras till registret för verifierat kunnande.

Utskottet föreslår också att paragrafen kompletteras med ett nytt 6 mom. För att finansieringen för 2018 och 2019 ska kunna fastställas utifrån de nya prestationerna måste utbildningsanordnarna lämna de uppgifter som utgör grund för finansieringen i form av studerandeår för 2016. I fråga om den yrkesinriktade tilläggsutbildningen i läroanstaltsform behövs inte uppgifterna för 2016 för att fastställa prestationerna enligt det gamla finansieringssystemet som bygger på studerandeårsverken, så från och med början av 2016 kan man övergå till en insamling av uppgifter som bygger på studerandeår.

59 §. *Övergångsbestämmelser om beräkning av studerandeår och gymnasiets lärokurs inom gymnasieutbildningen.* Med hänvisning till det som sägs om 58 § är 4 mom. obehövligt, så utskottet föreslår att det stryks. Följaktligen blir 5 mom. i propositionen nytt 4 mom.

60 §. *Övergångsbestämmelser om finansiering som är beroende av prövning och finansieringsandelar för gymnasieutbildningen.* Utskottet föreslår att det till 1 mom. fogas en precisering enligt vilken den avvikelse som avses i momentet inte gäller särskilda utbildningsuppgifter. Enligt 19 § 2 mom. är avsikten att reservera 0,95 procent för behovsprövad finansiering av särskilda utbildningsuppgifter. Den föreslagna övergångsbestämmelsens paragrafutformning är oklar och lämnar rum för tolkning huruvida bestämmelsen också gäller behovsprövad finansiering av särskilda utbildningsuppgifter.

64 §. *Beaktande av dem som saknar examen efter grundskolestadiet inom grundläggande yrkesutbildning i läroanstaltsform.* Utskottet föreslår en precisering av ordalydelsen. Ändringen påverkar inte innehållet i paragrafen.

65 §. *Övergångsbestämmelser som gäller finansieringsandelar för yrkesinriktad tilläggsutbildning.* Utskottet föreslår att paragrafhänvisningarna i 1—3 mom. i fråga om yrkesinriktad tilläggsutbildning som ordnas som läroavtalsutbildning åren 2017—2019 ändras så att de hänvisar till 35 § 1 mom. i lagen.

Lagförslag 2

34 §. *Ändringssökande.* Riksdagen godkände den 3 mars 2015 en proposition med förslag till granskning av bestämmelserna om sökande av ändring i vissa förvaltningsärenden (RP 230/2014 rd). Den föreslagna paragrafen står i konflikt med den av riksdagen godkända ändringen. Utskottet föreslår därför att 2 mom. ändras så att det motsvarar utformningen av den redan godkända paragrafen och att det till paragrafen fogas ett nytt 6 mom. Till följd av detta stryks förslaget att ändra momentets 4 punkt.

Lagförslag 3

27 c §. *Mottagande av studieplats.* Riksdagen har godkänt regeringens proposition med förslag till lagar om ändringar i lagen om grundläggande yrkesutbildning, 11 § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning, 25 § i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet och 7 § i lagen om studiestöd (RP 211/2014 rd), där det föreslogs att det till lagen fogas en ny 27 c §. Utskottet föreslår därför att numreringen av paragrafen ändras. Till följd av ändringen måste också ingressen ändras.

44 §. *Ändringssökande.* Utskottet hänvisar det som sägs om 34 § i lagförslag 2 och föreslår att 3 mom. ändras så att det motsvarar utformningen av den redan godkända paragrafen och att det till paragrafen fogas ett nytt 6 mom. Till följd av detta stryks förslaget att ändra momentets 4 punkt.

Lagstiftningsordning

Grundlagutskottet har i sitt utlåtande anført att lagförslagen kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Utskottets förslag till beslut

Riksdagen

godkänner lagförslag 4 och 5 utan ändringar,

godkänner lagförslag 1 med ändringar (Utskottets ändringsförslag),

godkänner lagförslag 2 enligt propositionen men 34 § med ändringar (Utskottets ändringsförslag),

godkänner lagförslag 3 enligt propositionen men 27 c och 44 § med ändringar (Utskottets ändringsförslag), och

godkänner två uttalanden (Utskottets förslag till uttalanden).

1.**Lag**

om finansiering av utbildning som avses i gymnasielagen, lagen om grundläggande yrkesutbildning och lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Tillämpningsområde

I denna lag föreskrivs om finansiering som beviljas kommuner, samkommuner, registrerade sammanslutningar och stiftelser (*utesl.*) för sådana uppgifter som regleras i

1) gymnasielagen (629/1998),
2) lagen om grundläggande yrkesutbildning (630/1998),

3) lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning (631/1998).

I denna lag föreskrivs dessutom om kommunens kalkylerade självfinansieringsandel för finansieringen av sådan utbildning som avses i de lagar som nämns i 1 mom. 1 och 2 punkten och som avser utbildning för yrkesinriktad grundexamen och för en examensdel som förbereder för utbildning enligt lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning (*kommunens självfinansieringsan-*

del) samt om finansiering som beviljas för utbildningen av trafikpiloter.

2 §

Definitioner

I denna lag avses med

1) *privat utbildningsanordnare* en registrerad sammanslutning *eller* en stiftelse (*utesl.*), dock inte ett universitet enligt universitetslagen (558/2009),

(2—6 punkten som i RP)

2 kap.

Allmänna bestämningsgrunder för finansiering samt kommunens självfinansieringsandel

3 §

Finansiering som beviljas

(1 mom. som i RP)

Den finansiering som utbildningsanordnaren beviljas av de finansieringsandelar som avses i 1 mom. grundar sig på de relativa andelar som utbildningsanordnarens prestationer som ska beaktas utgör av alla utbildningsanordnarens prestationer. Vid beräkningen av prestationernas relativa andelar beaktas vad som föreskrivs om beräkningsgrunderna för prestationer och koefficienterna. Basfinansieringen för yrkesinriktad tilläggsutbildning och grundläggande yrkesutbildning och yrkesinriktad tilläggsutbildning som ordnas som läroavtalsutbildning kan dock inriktas på ett sätt som avviker från den kalkylerade grunden enligt vad som föreskrivs närmare i 31 och 37 §. (*Utesl.*)

(3—5 mom. som i RP)

4 §

Kommunens självfinansieringsandel

I beräkningen av kommunens självfinansieringsandel enligt lagens 1 § 2 mom. multipliceras statens finansiering som avses i 3 § 1 mom. och 7 § 1 mom. för utbildning som avses i gymnasielagen och i lagen om yrkesinriktad grundutbildning samt för en yrkesinriktad grundexamen eller för förberedande utbildning för en examensdel enligt lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning med siffran 0,9975. Det erhållna eurobeloppet ökas med antalet studerandeår som studerande har avlagt i statens läroanstalter och i universitetens övningsskolor i nämnda utbildningar under det år som föregår året före finansåret multiplicerat med det eurobelopp som avses i 4 mom., dvs. studerandeårsspecifikt kalkylerad statsfinansieringsbunden inkomst, samt med den post som föranleds av ändringen av finansieringen av yrkeshögskolorna enligt 3 mom.

(2 mom. som i RP)

Kommunens självfinansieringsandel ökas årligen med en post till följd av ändringen av finansieringen av yrkeshögskolorna, som på 2015 års nivå är 290 948 000 euro. Kommunens självfinansieringsandel minskas med 40 600 000 euro på 2017 års nivå.

(4 mom. som i RP)

5 och 6 §
(Som i RP)

7 §

Ersättning för mervärdesskatt till privata utbildningsanordnare

Privata utbildningsanordnare som får finansiering med stöd av 3 § 1 mom. ersätts under finansåret utan ansökan för den mervärdesskatt enligt mervärdsskattelagen (1501/1993) som hänför sig till utförandet av de uppgifter som föreskrivs i denna lag och som baserar sig på de senaste faktiska fastställda bokslutsuppgifterna före utgången av april det år som föregår finansåret. I fråga om yrkesinriktad tilläggsutbildning och läroavtalsutbildning ersätts dock endast den mervärdesskatteandel som motsvarar den finansiering som med stöd av denna lag beviljas för den ovan nämnda utbildningen i relation till den sammanlagda finansiering som utbildningsanordnaren får för den nämnda utbildningen. För betalning av ersättningen reserveras ett särskilt anslag i statsbudgeten och kommunernas finansieringsandel enligt 4 § i anslutning till det.

(2 mom. som i RP)

8 och 9 §
(Som i RP)

10 §

Beaktande av studerande som grund för basfinansieringen inom gymnasieutbildningen och inom den grundläggande utbildningen

(1 mom. som i RP)

Det som föreskrivs i denna paragraf tillämpas inte på förberedande utbildning för gymnasieutbildning enligt gymnasielagen och inte på handledande utbildning för grundläggande yrkesutbildning enligt lagen om grundläggande yrkesutbildning. I 26 § föreskrivs om maximitiden för finansiering som betalas för utbildning som ordnas på grund av en särskild utbildningsuppgift inom specialundervisningen som avses i 20 §

2 mom. i lagen om grundläggande yrkesutbildning.

11—13§
(Som i RP)

3 kap.

Bestämmande av finansieringen till utbildningsanordnaren för utbildning enligt gymnasielagen

14 och 15 §
(Som i RP)

16 §

Basfinansieringen

(1—4 mom. som i RP)

Utbildningsanordnaren erhåller *dessutom* tillgänglighetsförhöjning för gymnasieutbildning som ordnas i Finland, om det sammanlagda antalet studerandeår för studerande som inlett studierna innan de fyllt 18 år för alla utbildningsanordnare som ordnar utbildning på kommunens område är under 200 inom den finsk- eller den svenskspråkiga utbildningen. *Tillgänglighetsförhöjningen gäller endast studerandeår för studerande som inlett studierna innan de fyllt 18 år. Studerandeåren för dessa viktas enligt olika koefficienter.* Om utbildningsanordnaren ordnar utbildning på flera än en kommuns område, beräknas en eventuell tillgänglighetsförhöjning kommunvis på grund av antalet studerandeår i de enskilda läroanstalterna. *Om en utbildningsanordnare erhåller tillgänglighetsförhöjning, höjs denna på grund av fjärrort om utbildningen ordnas i en kommun där kommunens fjärrortstal enligt 26 § i lagen om statsandel för kommunal basservice är högre än eller lika med 1,2.*

(6 och 7 mom. som i RP)

Närmare bestämmelser om koefficienter, beräkning (*utesl.*) och beräkningskriterier i fråga om basfinansieringen utfärdas genom förordning av statsrådet.

17 §

Prestationsfinansieringen

Utbildningsanordnare beviljas prestationsfinansiering på basis av antalet avlagda studentexamina *enligt 18 § i gymnasielagen och antalet prestationer som hänför sig till* gymnasiets lärokurs enligt 7 § i gymnasielagen eller på basis av vissa examina eller examensberättigade studier som till nivån motsvarar studentexamen (*utesl.*) enligt 17 § i lagen om anordnande av studentexamen. Inom gymnasieundervisning som ordnas utomlands beviljas prestationsfinansiering för sådana studerandes del som har hemkommun i Finland enligt lagen om hemkommun.

(2 och 3 mom. som i RP)

Närmare bestämmelser om koefficienter, beräkning (*utesl.*) och beräkningskriterier i fråga om finansieringsgrunderna *samt om examina och examensberättigade studier som till nivån motsvarar studentexamen och ska beaktas som prestationer* utfärdas genom förordning av statsrådet.

18 §

Effektivitetsfinansieringen

Utbildningsanordnaren beviljas effektivitetsfinansiering på basis av hur studerande som *avlagt examina och studier som avses i 17 § 1 mom.* placerar sig inom fortsatta studier, minskningen av antalet som avbryter sina gymnasiestudier och poängsättningen av förfrågan om studerandes välfärd. Inom gymnasieundervisning som ordnas utomlands beviljas prestationsfinansiering för sådana studerandes del som har hemkommun i Finland enligt lagen om hemkommun.

(2 och 3 mom. som i RP)

Närmare bestämmelser om koefficienter, beräkning (*utesl.*) och beräkningskriterier i fråga om (*utesl.*) effektivitetsfinansieringen utfärdas genom förordning av statsrådet. Bestämmelser om påståendena i och poängsättningen av den riksomfattande *enkäten* om studerandes välfärd

utfärdas genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet.

19 §
(Som i RP)

4 kap.

Bestämmande av finansieringen av grundläggande yrkesutbildning i läroanstaltsform och utbildning som ordnas med stöd av en särskild utbildningsuppgift inom specialundervisningen

(20—22 § som i RP)

23 §

Prestationsfinansiering

(1—4 mom. som i RP)

De examens- och utbildningsdelar som avses i 2—4 mom. beaktas på basis av sin omfattning. Som omfattning används kompetenspoäng enligt grunderna för examina och utbildning som avses i lagen om grundläggande yrkesutbildning. Som omfattning av yrkesinriktade grundexamina som avläggs genom fristående examen används kompetenspoängen för motsvarande examensdel enligt ovan nämnda examensgrunder.

24 §

Effektivitetsfinansiering

Som basis för effektivitetsfinansieringen används information om studerande som studerar för yrkesinriktad grundexamen. Som prestationer beaktas enligt de faktiska uppgifterna året före det år som föregår finansåret

(1—3 punkten som i RP)

4) minskningen av antalet studerande som avbryter sina studier, vilken baserar sig på den årliga ökningen av fullföljd utbildning.

5) *enkäten för arbetsgivarrespons.*

Närmare bestämmelser om beräkningen av de prestationer som avses i 1 mom. och om de mätare som ska användas utfärdas genom förord-

ning av statsrådet. Bestämmelser om påståendena i och poängsättningen av *enkäten* om studerandes välfärd och *enkäten för arbetsgivarrespons* utfärdas genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet.

25—28 §
(Som i RP)

5 kap.

Bestämmande av finansieringen av yrkesinriktad tilläggsutbildning i läroanstaltsform

29 §

Finansieringsandelar

Från det anslag för yrkesinriktad tilläggsutbildning i läroanstaltsform som avses i 3 § 1 mom. avdras den uteblivna finansiering som avses i 54 §, varefter återstoden fördelas mellan finansieringsandelarna som följer:

(1—3 punkten som i RP)

(2 mom. som i RP)

30 §
(Som i RP)

31 §

Basfinansiering

Prestationerna inom basfinansieringsandelen utgörs av studerandeår. Som prestationer beaktas medelvärdena för de faktiska studerandeåren under de tre år som föregår året före finansåret. Antalet studerandeår som ska beaktas som prestationer erhålls genom sammanräkning av samtliga faktiska studerandeår, vilka viktas på det sätt som avses i 4 mom., de faktiska studerandeåren för studerande som fått specialundervisning, vilka viktas på det sätt som avses i 2 mom. samt de faktiska studerandeåren för studerande som saknar examen efter grundskolestadiet, vilka viktas på det sätt som avses i 3 mom.

(2—5 mom. som i RP)

32 §

Prestationsfinansiering

Prestationerna inom prestationsfinansieringsandelen utgörs av avlagda yrkesexamina och specialyrkesexamina samt delar av dessa examina. Som prestationer beaktas medelvärdena för de faktiska examina och examensdelarna under de tre år som föregår året före finansåret. Antalet examina som ska beaktas som prestationer erhålls genom sammanräkning av samtliga avlagda examina, vilka viktas på det sätt som avses i 6 mom., och de examina som avlagts av studerande som saknar examen efter grundskolestadiet, vilka viktas på det sätt som avses i 4 mom. Antalet examensdelar som ska beaktas som prestationer erhålls genom sammanräkning av samtliga avlagda examensdelar, vilka viktas på det sätt som avses i såväl 3 som 6 mom., de examensdelar som avlagts av studerande som fått specialundervisning, vilka viktas på det sätt som avses i såväl 2 som 3 mom. samt de examensdelar som avlagts av studerande som saknar examen efter grundskolestadiet, vilka viktas på det sätt som avses i såväl 3 som 4 mom.

(2—6 mom. som i RP)

33 §

Effektivitetsfinansiering

Som bestämningsgrunder för effektivitetsfinansieringsandelen används förfrågan om studerandes välfärd, responsen på utbildningens arbetslivsmotsvarighet, *responsen från arbetsgivarna* samt hur många av dem som inlett utbildningen som avlagt examen. De prestationer som ska beaktas i effektivitetsfinansieringsandelen bygger på responsen under kalenderåret före det år som föregår finansåret. Närmare bestämmelser om de mätare som ska användas vid beräkningen av effektivitetsfinansieringsandelen och sättet att beräkna effektivitetsfinansieringsandelen utfärdas genom förordning av statsrådet. *Bestämmelser om påståendena i och poängsätt-*

ningen av den riksomfattande enkäten om studerandes välfärd och enkäten för arbetsgivarrespons utfärdas genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet.

6 kap.

Bestämmande av finansieringen av läroavtalsutbildning

34 §

Finansieringsandelar för grundläggande yrkesutbildning som ordnas som läroavtalsutbildning

Från det anslag för grundläggande yrkesutbildning som ordnas som läroavtalsutbildning och som avses i 3 § 1 mom. avdras den uteblivna finansiering som avses i 54 §, varefter återstoden fördelas mellan finansieringsandelarna som följer:

(1—3 punkten som i RP)

(2 mom. som i RP)

35 §

Finansieringsandelar för yrkesinriktad tilläggsutbildning som ordnas som läroavtalsutbildning

Från det anslag för yrkesinriktad tilläggsutbildning som ordnas som läroavtalsutbildning och som avses i 3 § 1 mom. avdras den uteblivna finansiering som avses i 54 §, varefter återstoden fördelas mellan finansieringsandelarna som följer:

(1—3 punkten som i RP)

(2 mom. som i RP)

36 §

Beräkning av studerandeår inom läroavtalsutbildning

(1 mom. som i RP)

(2 mom. som i RP. Utskottets ändringsförslag påverkar inte den svenska texten.)

37 §

Basfinansiering

(1—3 mom. som i RP)

Undervisnings- och kulturministeriet kan av grundad anledning avvika från 1—3 mom. genom att utöka eller begränsa antalet prestationer som används som grund för utbildningsanordnarens finansiering. När ministeriet fastställer prestationerna ska det trygga en regionalt rättvis fördelning av finansieringen av yrkesinriktad tilläggsutbildning enligt utbildningsbehovet.

38 och 39 §
(Som i RP)

40 §

Effektivitetsfinansiering

Som bestämningsgrunder för effektivitetsfinansieringsandelen används förfrågan om studerandes välfärd, den studerandes arbetslivsrespons, *arbetsgivarresponsen* och hur många av dem som inlett utbildningen som avlägger examen och hur väl de som har avlagt examen har placerat sig i arbetslivet. De prestationer som ska beaktas i effektivitetsfinansieringsandelen bygger på responsen under kalenderåret före det år som föregår finansåret. Närmare bestämmelser om de mätare som ska användas vid beräkningen av effektivitetsfinansieringsandelen och sättet att beräkna effektivitetsfinansieringsandelen utfärdas genom förordning av statsrådet. *Bestämmelser om påståendena i och poängsättningen av den riksomfattande enkäten om studerandes välfärd och enkäten för arbetsgivarrespons utfärdas genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet.*

7 kap.

Särskilda statsunderstöd

41—44 §
(Som i RP)

8 kap.

Särskilda bestämmelser

45—50 §
(Som i RP)

51 §

Granskning av uppgifter

Statsbidragsmyndigheten beslutar om de granskningar av finansieringstagarens verksamhet och ekonomi som ska utföras för konstaterande av riktigheten av de uppgifter som avses i 50 § 1 mom. Undervisnings- och kulturministeriet kan ge Utbildningsstyrelsen i uppdrag att utföra granskningar. Statsbidragsmyndigheten kan även ge en utomstående revisor i uppdrag att utföra granskningar. Revisorn ska vara en sådan revisor som avses i lagen om revisorer inom den offentliga förvaltningen och ekonomin (467/1999) och i revisionslagen (459/2007). Revisorn ska vara tillräckligt förtrogen med systemet för finansiering av utbildning. En revisionsammanslutning ska utse en huvudansvarig revisor för granskningen.

(2—6 mom. som i RP)

52—57 §
(Som i RP)

9 kap.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

58 §

Ikraftträdande

(1—3 mom. som i RP)

Lagens 10 § tillämpas inte vid beviljande av finansiering för finansåren 2017 och 2018.

(5 mom. som i RP)

Lagens 50 § 1 mom. tillämpas på yrkesinriktad tilläggsutbildning i läroanstaltsform från och med den 1 januari 2016. (Nytt)

59 §	(2 mom. som i RP)
<i>Övergångsbestämmelser om beräkning av studerandeår och gymnasiets lärokurs inom gymnasieutbildningen</i>	61—63 § (Som i RP)
(1—3 mom. som i RP) (4 mom. <i>utesl.</i>) (4 mom. som 5 mom. i RP)	64 § <i>Beaktande av dem som saknar examen efter grundskolestadiet inom grundläggande yrkesutbildning i läroanstaltsform</i>
60 §	
<i>Övergångsbestämmelser om finansiering som är beroende av provning och finansieringsandelar för gymnasieutbildningen</i>	Med avvikelse från 23 § 4 mom. ska, när examina som avlagts 2013—2016 används som grund för finansiering, <i>som prestationer beaktas den andel av antalet avlagda examina som motsvarar den relativa andelen personer som saknar examen efter grundskolestadiet som avlagt examen under året i fråga av samtliga som avlagt examen.</i>
Med avvikelse från vad som <i>föreskrivs</i> i 19 § 2 mom. (<i>utesl.</i>) reserveras 2017—2021 högst 0,8 procent för finansiering som är beroende av provning. <i>Vad som bestäms ovan om den andel som ska reserveras för finansiering som är beroende av provning gäller inte sådan finansiering som är beroende av provning som ska reserveras för en särskild utbildningsuppgift.</i>	65—69 § (Som i RP)

2.

Lag

om ändring av gymnasielagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i gymnasielagen (629/1998) 28 § 1 mom., 34 § 2 mom. 4 punkten och 35 §, av dem 34 § 2 mom. 4 punkten sådan den lyder i lag 1445/2009, och
fogas till 24 § nya 3 och 4 mom. och till 25 § ett nytt 4 mom., sådana de lyder, 24 § delvis ändrad i lag 1044/2013 och 25 § delvis ändrad i lag 1268/2013, som följer:

24—28 § (Som i RP)	<i>Omprovning av ett beslut som avses i denna lag får sökas hos regionförvaltningsverket så som bestäms i förvaltningslagen (434/2003), om beslutet gäller</i>
34 §	(Som i RP)
<i>Ändringssökande</i>	(Som lag /)
(Som i RP)	(Som i RP)

5) den rätt att få undervisning i religion eller
livsåskådningskunskap som avses i 9 §, eller
(Nytt)
6) anmälan som frånvarande. (Nytt)

35 §
(Som i RP)

Ikraftträdandebestämmelsen
(Som i RP)

3.

Lag

om ändring av lagen om grundläggande yrkesutbildning

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om grundläggande yrkesutbildning (630/1998) 44 § 3 mom. 4 punkten och 46 § 1 mom., sådana de lyder, 44 § 3 mom. 4 punkten i lag 951/2011 och 46 § 1 mom. i lag 1072/2005, samt fogas till lagen nya 27 d, 31 a och 31 b § som följer:

27 d §
(Rubriken som i RP)
(Paragrafen som i RP)

som bestäms i *förvaltningslagen*, om beslutet
gäller

(Som i RP)
(Som lag /)
(Som i RP)

31 a §
(Som i RP)

5) skyldighet enligt 34 a § att visa upp ett in-
tyg över narkotikatest, *eller*

31 b §
(Som i RP)

6) *sådan anmälan som frånvarande som av-
ses i 31 b §. (Nytt)*

44 §

46 §
(Som i RP)

Ändringssökande

(Som i RP)

*Om inte annat föreskrivs någon annanstans i
lag får omprövning av ett beslut som avses i den-
na lag sökas hos regionförvaltningsverket så*

Ikraftträdandebestämmelsen
(Som i RP)

Utskottets förslag till uttalande

1. Riksdagen förutsätter att bestämmelser-
nas faktiska konsekvenser för hur de
kulturella rättigheterna tillgodoses

*följs upp noggrant och så att det före ut-
gången av 2018 är möjlighet att göra en
helhetsutvärdering av reformen och
vidta åtgärder om de ungas faktiska och*

lika möjligheter till utbildning försvagas.

2. *Riksdagen förutsätter att regeringen utreder de problem som i samband med reformen av finansieringen för utbildningen på andra stadiet anknyter till relativiteten för finansieringen till anordnarna och den svaga förutsägbarheten*

för den anordnarspecifika finansieringen samt säkerställer finansieringen och övriga förutsättningar för de gymnasier som har en särskild utbildningsuppgift. Regeringen ska lämna en utredning om saken till kulturutskottet före utgången av 2018.

Helsingfors den 6 mars 2015

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Raija Vahasalo /saml
vordf. Inkeri Kerola /cent
medl. Ritva Elomaa /saf
Eeva-Johanna Eloranta /sd (delvis)
Jukka Gustafsson /sd (delvis)
Leena Harkimo /saml
Pauli Kiuru /saml
Sanna Lauslahti /saml (delvis)
Silvia Modig /vänst

Mika Niikko /saf
Ville Niinistö /gröna
Mikaela Nylander /sv
Tuula Peltonen /sd
Tuomo Puumala /cent
Simo Rundgren /cent
Pauliina Viitamies /sd
ers. Pietari Jääskeläinen /saf
Merja Mäkisalo-Ropponen /sd.

Sekreterare var

utskottsråd Kaj Laine.

RESERVATION

Motivering

Det är en styrka hos vårt lilla land att varje finländare oberoende av föräldrarnas tillgång eller hemort har möjlighet att studera på en så hög nivå som deras personliga förutsättningar tillåter. I synnerhet utgör den regionalt heltäckande utbildningen på andra stadiet, dvs. gymnasiet och yrkesutbildningen, en stark grund för vår höga kompetens. Flertalet unga avlägger en examen på andra stadiet.

Regeringen beslutade i samband med det strukturpolitiska programmet att sänka totalkostnaderna för utbildningen på andra stadiet med 260 miljoner euro. Beloppet utgör cirka tio procent av totalfinansieringen för gymnasier och yrkesutbildningen. Sammantaget har regeringen hittills skurit ned på utbildningen med 1,7 miljarder euro, varav cirka 500 miljoner euro hänförs sig till utbildningen på andra stadiet.

Av de nu aktuella nedskärningarna på 260 miljoner euro ska 191 miljoner euro sparas in genom minskad finansiering och ändring av finansieringsgrunderna.

Det största problemet med regeringens proposition om finansieringen av utbildningen på det andra stadiet är dess bristande konsekvensbedömningar. Man har till exempel inte utrett de sammantagna konsekvenserna av finansieringsystemet och en eventuell omläggning av nätverket av utbildningsanordnare.

Grundlagsutskottet har i sitt utlåtande i kraftiga ordalag kritiserat lagberedningen. De grundlagsskyddade kulturella rättigheterna kan vara hotade, eftersom det är omöjligt att förutse vad nedskärningslagen kan leda till. Varje finländare bör ha möjlighet att studera så långt som de personliga förutsättningarna tillåter. Om lagen godkänns försvagas denna möjlighet i avsevärd grad.

Syftet med propositionen är att ändra systemet för finansiering av utbildningen på andra stadiet i en riktning som betonar prestationerna och effektiviteten. Det är i och för sig ett angelä-

get mål. Den föreslagna finansieringsmodellen är dock svårgripbar och det blir svårt för utbildningsanordnarna att förutse hur finansieringen kommer att se ut. Det största problemet är likväl att man ändrar finansieringsgrunderna samtidigt som man gör massiva nedskärningar.

Det finns under de närmaste åren mycket att förbättra inom utbildningen på andra stadiet. Förändringarna i samhället, de minskande årskullarna och läget för de offentliga finanserna ställer hårda krav också på utbildningssektorn.

Den linje regeringen nu valt är dock inte hållbar. Regeringen strävar inte efter förnyelse utan genomför endast schablonartade nedskärningar utan en tanke på att utveckla innehållet i utbildningen. Om de planerade nedskärningarna genomförs skulle rentav en tredjedel av läroanstalterna tvingas stänga. Utbildningen skulle koncentreras till de större städerna.

Regeringen påstår att propositionen inte handlar om att lägga ned läroanstalter utan om att effektivisera verksamheten och gallra ut administration. Detta stämmer dock inte. Även om det på lång sikt är möjligt att uppnå inbesparingar också genom att reformera utbildningsförvaltningen måste man tänka på att de nu planerade nedskärningarna i huvudsak betyder en minskning av antalet nybörjarplatser och nedskärningar i finansieringen till utbildningsanordnarna.

Särskilt kommunerna är nu osäkra på hur länge de kan fortsätta som självständiga utbildningsanordnare. Kommunerna är den dominerande anordnaren av i synnerhet gymnasieutbildning. Förändringar i nätverket av gymnasier återspeglas ofrånkomligen också på den grundläggande utbildningen. Speciellt på små orter är det vanligt att en lärartjänst omfattar undervisning på såväl gymnasiet som i den grundläggande utbildningen. Om gymnasiet läggs ned kan det bli omöjligt att få behöriga ämneslärare till grundskolan.

Det finns ett alternativ till nedskärningarna inom andra stadiet. Ett alternativ till att skära

ned på finansieringen och stänga läroanstalter är att reformera innehållet i och strukturerna för utbildningen. Därigenom kan vi på lång sikt uppnå samma inbesparingar som regeringen nu eftersträvar, dock utan att äventyra utbildningens kvalitet.

Utbildningen på andra stadiet måste utvecklas genom att göra utbildningen mer arbetslivs-inriktad, eliminera överlappningar och gränser samt revidera utbildningssektorns informations- och ledningssystem.

Gymnasiet och yrkesutbildningen har sina egna specialuppgifter. Utbildningen på andra stadiet bör likväl sträva efter ökat samarbete för att göra utbildningen i den egna regionen mer attraktiv och livskraftig.

Spridningen av en ny inlärningskultur och teknik måste stödjas genom olika försök. Den stränga normstyrningen av undervisningsinnehållet och undervisningsmetoderna måste slopas till förmån för de yrkesskickliga lärarnas kreativa och lokalt anpassade lösningar.

Vidare måste överlappningar i utbildningen åtgärdas. Till exempel kan olika ministerier erbjuda samma produkter och administrationen är

i värsta fall tredubbel. Arbetet inom detta fält kan inledas med att överlappningarna inom och mellan arbets- och näringsministeriet och undervisnings- och kulturministeriet elimineras. De bristfälligt samordnade penningströmmarna jämte varierande finansieringsgrunder och styrsystem garanterar att det på olika förvaltningsnivåer går åt miljontals euro i onödan.

Det finns alltså stora möjligheter i fråga om utvecklingen av utbildningen på andra stadiet. Regeringens schablonmässiga nedskärningsförslag äventyrar dock möjligheterna att utnyttja dessa alternativ. Reformeringen av utbildningen på andra stadiet måste planeras om från grunden. Den kommande regeringen och riksdagen måste hitta vägar att stödja utbildningsanordnarna utveckla gymnasieutbildningen och yrkesutbildningen. Hela Finland måste göras delaktigt i beredningen.

Förslag

Vi föreslår

att lagförslagen förkastas.

Helsingfors den 6 mars 2015

Inkeri Kerola /cent
Tuomo Puumala /cent
Simo Rundgren /cent
Ritva Elomaa /saf

Pietari Jääskeläinen /saf
Mika Niikko /saf
Silvia Modig /vänst
Ville Niinistö /gröna